

1. א. ii. ע"י חישוב ישיר נקבל:

$$\operatorname{div}(\operatorname{rot}F) = \operatorname{div} \begin{vmatrix} i & j & k \\ \frac{\partial}{\partial x} & \frac{\partial}{\partial y} & \frac{\partial}{\partial z} \\ P & Q & R \end{vmatrix} = \operatorname{div} \left(\frac{\partial R}{\partial y} - \frac{\partial Q}{\partial z}, \frac{\partial P}{\partial z} - \frac{\partial R}{\partial x}, \frac{\partial Q}{\partial x} - \frac{\partial P}{\partial y} \right) =$$

$$\frac{\partial^2 R}{\partial x \partial y} - \frac{\partial^2 Q}{\partial x \partial z} + \frac{\partial^2 P}{\partial y \partial z} - \frac{\partial^2 R}{\partial y \partial x} + \frac{\partial^2 Q}{\partial z \partial x} - \frac{\partial^2 P}{\partial z \partial y} = 0$$

המעבר האחרון מוצדק ע"י משפט שוורץ (שיוויון של נגזרות מעורבות תחת תנאים מסוימים).

vii. ע"י חישוב ישיר נקבל:

$$\operatorname{div}(F \times G) = \operatorname{div} \begin{vmatrix} i & j & k \\ F_1 & F_2 & F_3 \\ G_1 & G_2 & G_3 \end{vmatrix} = \operatorname{div}(F_2 G_3 - F_3 G_2, F_3 G_1 - F_1 G_3, F_1 G_2 - F_2 G_1) =$$

$$\frac{\partial(F_2 G_3 - F_3 G_2)}{\partial x} + \frac{\partial(F_3 G_1 - F_1 G_3)}{\partial y} + \frac{\partial(F_1 G_2 - F_2 G_1)}{\partial z} =$$

$$\frac{\partial F_2}{\partial x} G_3 + \frac{\partial G_3}{\partial x} F_2 - \frac{\partial F_3}{\partial x} G_2 - \frac{\partial G_2}{\partial x} F_3 +$$

$$\frac{\partial F_3}{\partial y} G_1 + \frac{\partial G_1}{\partial y} F_3 - \frac{\partial F_1}{\partial y} G_3 - \frac{\partial G_3}{\partial y} F_1 +$$

$$\frac{\partial F_1}{\partial z} G_2 + \frac{\partial G_2}{\partial z} F_1 - \frac{\partial F_2}{\partial z} G_1 - \frac{\partial G_1}{\partial z} F_2 =$$

$$\left(\frac{\partial F_3}{\partial y} - \frac{\partial F_2}{\partial z}, \frac{\partial F_1}{\partial z} - \frac{\partial F_3}{\partial x}, \frac{\partial F_2}{\partial x} - \frac{\partial F_1}{\partial y} \right) \cdot G - \left(\frac{\partial G_3}{\partial y} - \frac{\partial G_2}{\partial z}, \frac{\partial G_1}{\partial z} - \frac{\partial G_3}{\partial x}, \frac{\partial G_2}{\partial x} - \frac{\partial G_1}{\partial y} \right) \cdot F =$$

$$\operatorname{rot}F \cdot G + \operatorname{rot}G \cdot F$$

2. א. נשתמש במשפט סטוקס. נשים לב כי $\vec{N} = (X, y, z)$ הוא וקטור נורמל למשטח, כאן $X = x - R$.

נחשב את הרוטור:

$$\operatorname{rot}F = 2(y - z, z - X, X - y)$$

נשים לב כי

פתרונות לדף 14

$$\text{rot}F \perp \vec{N}$$

מכאן האינטגרל הדרוש הוא 0.

ב. נרשום פרמטריזציה:

$$s(\rho, \theta) = (\rho \cos \theta, \rho \sin \theta, \rho^2 (\cos^2 \theta - \sin^2 \theta)) = (\rho \cos \theta, \rho \sin \theta, \rho^2 \cos 2\theta)$$

כאשר

$$.0 \leq \rho \leq 1, 0 \leq \theta \leq 2\pi$$

מתקיים:

$$.s'_\rho \times s'_\theta = [-2\rho^2 (\sin \theta \sin 2\theta + \cos \theta \cos 2\theta), -2\rho^2 (\cos \theta \sin 2\theta + \sin \theta \cos 2\theta), \rho]$$

נשים לב כי הנורמל מצביע בכיוון ההפוך מהנדרש במשפט סטוקס.

ענה נחשב את הרוטור:

$$. \text{rot}F = (1, 1, 1)$$

ועכשיו נשתמש במשפט סטוקס:

$$. \oint_\gamma F \cdot dl = \iint_S \text{rot}F \cdot d\sigma = \dots = \text{something}$$

ג. נשתמש במשפט סטוקס. נמצא וקטור יחידה שמהווה נורמל למשטח (המישור), קל להשתכנע כי זהו

$$. \hat{n} = \frac{(\sin \alpha, \sin \beta, \sin \gamma)}{\sqrt{\sin^2 \alpha + \sin^2 \beta + \sin^2 \gamma}}$$

קל להשתכנע כי $\text{rot}F = (-2, -2, -2)$

מכאן

$$. \oint_\gamma F \cdot dl = \iint_S \text{rot}F \cdot d\sigma = \iint_S (\text{rot}F \cdot \hat{n}) d\sigma = -2(\sin \alpha + \sin \beta + \sin \gamma) \underbrace{\pi R^2}_{\text{area of a "big" circle}}$$

ד. ע"פ משפט סטוקס האינטגרל המבוקש שווה ל-0.

ה. ע"פ מישפט סטוקס:

$$\iint_S \operatorname{rot} \frac{\cos(x^2)z}{(x^2 + y^2 + z^2)^8} d\sigma = \oint_\gamma \frac{\cos(x^2)z}{(x^2 + y^2 + z^2)^8} dl$$

כאשר

$$\gamma := \left\{ \left(x, y, -\frac{1}{2} \right) \in \mathbb{R}^3 : x^4 + y^6 = \frac{255}{256} \right\}$$

בכיוון השעון.

שוב נשתמש במשפט סטוקס (כמשטח ניקת את $(z = -\frac{1}{2})$, וקטור הנורמל במקרה זה הוא $(0,0,1)$ שמאונך ל-)

$$\operatorname{rot} \frac{\cos(x^2)z}{(x^2 + y^2 + z^2)^8} = (\text{something}, \text{something else}, 0)$$

מכאן האינטגרל המבוקש שווה ל- 0.

3. א. הטענה נכונה. תהא

$$r(u, v) = (x(u, v), y(u, v), z(u, v)), \quad (u, v) \in \Omega$$

פרמטריזציה של המשטח. נשים לב כי מתקיים

$$r'_u \times r'_v = \lambda(u, v) \nabla f$$

כאשר $\lambda(u, v)$ בעלת סימן קבוע. מכאן:

$$\iint_S \nabla f \cdot d\sigma = \iint_\Omega \lambda \|\nabla f\|^2 dA \neq 0$$

ב. התוצאה תנבע ממשפט גאוס וממשפט ערך הממוצע:

$$\iiint_{B_\varepsilon(p)} \operatorname{div} F dV = \operatorname{div} F(p_0) \operatorname{vol} B_\varepsilon(p)$$

לכן

$$\lim_{\varepsilon \rightarrow 0} \frac{\iint_{\partial(B_\varepsilon(p))} F \cdot d\sigma}{\operatorname{vol} B_\varepsilon(p)} = \lim_{\varepsilon \rightarrow 0} \frac{\iiint_{B_\varepsilon(p)} \operatorname{div} F dV}{\operatorname{vol} B_\varepsilon(p)} = \lim_{\varepsilon \rightarrow 0} \operatorname{div} F(p_0) = \operatorname{div} F(p)$$

פתרונות לדף 14

4. א. תהא $\psi: D \rightarrow \mathbb{R}$ פונקציית- C^1 כך ש- $F = \nabla \psi$. תהינה $(x_0, y_0, z_0), (x, y, z) \in D$. תהא

$$\gamma: [0, 1] \rightarrow D$$

מסילה חלקה כך ש-

$$\gamma(0) = (x_0, y_0, z_0), \quad \gamma(1) = (x, y, z)$$

נסמן:

$$\alpha(t) = \psi(\gamma(t))$$

מתקיים:

$$\varphi(x, y, z) = \int_{(x_0, y_0, z_0)}^{(x, y, z)} F \cdot dl = \int_{(x_0, y_0, z_0)}^{(x, y, z)} \nabla \psi \cdot dl = \int_0^1 \nabla \psi(\gamma(t)) \cdot \gamma'(t) dt \stackrel{\text{chain rule}}{=} \int_0^1 \alpha'(t) dt = \alpha(1) - \alpha(0) = \psi(x, y, z) - \psi(x_0, y_0, z_0)$$

מכאן התוצאה.

ב. i. זהו לא שדה משמר (לא מקומית ולא גלובלית) מאחר ו- $\frac{\partial Q}{\partial x} - \frac{\partial P}{\partial y} \neq 0$

ii. זהו שדה משמר מקומית מאחר ו- $\frac{\partial Q}{\partial x} = \frac{\partial P}{\partial y}$, היות ותחום הרציפות של F (שהוא $\mathbb{R}^2$) מהווה תחום פשוט-קשר נסיק כי F הינו שדה משמר. נחשב את פונקציית הפוטנציאל φ של F . מכיוון ש-

$$\varphi'_x = \frac{y}{1+x^2y^2}$$

נסיק כי

$$\varphi = \int \varphi'_x dx = \int \frac{y dx}{1+x^2y^2} = \arctan(xy) + g(y)$$

מצד שני מכיוון ש-

$$\frac{x}{1+x^2y^2} + g'(y) = \varphi'_y = \frac{x}{1+x^2y^2}$$

מסקנה:

פתרונות לדף 14

$$\varphi = \arctan(xy)$$

iii. מדובר בשדה משמר מקומית הרי $\frac{\partial Q}{\partial x} = \frac{\partial P}{\partial y}$, אך לא משמר גלובלית שהרי

$$\oint_{\gamma} Pdx + Qdy \neq 0$$

כאשר γ הוא מעגל ברדיוס 1 סביב ראשית הצירים.

iv. השדה הנתון הינו משמר, להלן פונקציית הפוטנציאל:

$$\varphi = \arctan \frac{y}{x}$$

v. זהו לא שדה משמר (לא מקומית ולא גלובלית) מאחר ו- $\frac{\partial Q}{\partial x} - \frac{\partial P}{\partial y} \neq 0$.

5. ב. נסמן

$$G = F - c \left(\frac{-y}{x^2 + y^2}, \frac{x}{x^2 + y^2} \right) = \left(P + c \cdot \frac{y}{x^2 + y^2}, Q - c \cdot \frac{x}{x^2 + y^2} \right)$$

תהא γ עקום פשוט, סגור וחלק למקוטעין (בכיוון החיובי) ב- $\mathbb{R}^2 \setminus \{(0,0)\}$. ניקח

$$c = \frac{1}{2\pi} \oint_{\gamma} F \cdot dl$$

נשים לב כי

$$\oint_{\gamma} G \cdot dl = 0$$

6. i. מתקיים:

$$\frac{1}{2i} \left(\frac{dz}{z} - \frac{d\bar{z}}{\bar{z}} \right) = \frac{1}{2i} \left(\frac{dx + idy}{x + iy} - \frac{dx - idy}{x - iy} \right) = \frac{1}{2i} \cdot \frac{(dx + idy)(x - iy) - (dx - idy)(x + iy)}{x^2 + y^2} =$$

$$\frac{1}{2i} \cdot \frac{2ixdy - 2iydx}{x^2 + y^2} = \frac{-ydx + xdy}{x^2 + y^2}$$